

”Skulpturen föreställer en ängel som kastar upp stjärnor till Gud och fäster dem på himlavalvet. I hela världen ryms i fredstanken under bågen. Den välkomnar alla som kommer till Nacka, men kan i övrigt tolkas som man vill.”

CILLA JAHN, KONSTREGISSÖR
OCH KONSTHISTORIKER

”KONST SKA GE KRAFT OCH GLÄDJE, INTE RETA UPP”

Det anser i alla fall Nackas konstregissör Cilla Jahn som ligger bakom stora delar av Nackas offentliga konst, bland annat Carl Milles skulpturen Gud Fader på himmelsbågen i Nacka Strand. Det är idag exakt 20 år sedan detta landmärke uppfördes och dagen till ära har Nacka Paper stämt träff med henne vid foten av Nackas stolthet för att prata om offentlig konst.

TEXT: EVA-LOTTA SIGURDH | FOTO: FRIDA LENHOLM

Först och främst hur definierar du offentlig konst?

– Som vardagskonst i offentliga miljöer eller boendemiljöer. Allt det man ser på öppna platser, som gator och torg. Uttrycksmässigt bör den ha ett starkt symbolvärde och förmedla känslor för att få kallas konst.

Ett exempel är ju Nackas stolthet Gud Fader på himmelsbågen, som vi står intill. Berätta om skulpturens bakgrund och vad den symboliserar.

– Skissen har gjorts av Carl Milles och var egentligen tänkt att bli ett fredsmonument för FN 1955. Men det blev av olika skäl aldrig av och en dag hittade jag skissen på Milles Gården och idén föddes att den skulle stå här vid hamninloppet till Stockholm – som ett möte. Jag kontaktade Carl Milles assistent Marshall Fredericks, 85 år, som fortfarande levde och frågade om han ville ta sig an projektet – och det ville han! Och han var själv med på invigningen för 20 år sedan. Det var stort.

Vad betyder den offentliga konsten för oss människor?

– Oerhört mycket! Du påverkas av den, vare sig du vill eller inte på ett undermedvetet plan. Om det är bra konst så känner du dig pigg och glad, om den är negativ så får den motsatt effekt. Därför är det också viktigt att konstnären tar sitt ansvar för att betraktaren ska må bra av den.

Men varför är det så viktigt att den offentliga konsten bara ger positiva känslor och till exempel inte väcker debatt eller provocerar? Kan det inte finnas en poäng med det?

– Nej, jag tycker inte det. Vi omgärdas av så mycket stress i samhället idag, så jag anser att den offentliga konsten måste få vara en välbehövlig frizon. Vi bör bli stärkta och fyllas med positiv energi när vi rör oss i offentliga miljöer, inte retas upp. Lustfyllda miljöer ger oss energi att orka bära vår vardag med alla dess krav. Konsten ska eftersträva enkelhet och tillföra trygghet som gör att man ler när man går förbi. Oftast skapas sådan konst av enkla, mjuka former och färger, som exempelvis kuberna i södra länken. De är visserligen vassa i sin ursprungliga form, men i sammansättningen av dess helhet bildar de ett mjukt och harmoniskt valv.

Hur har den offentliga konstens och konstnärens roll i samhället förändrats över tid?

– Estetiskt påverkas den av olika ismer under olika epoker. Vem som "äger" konsten har också varierat över tid. Under 60- och 70-talen var det mest arkitekterna som stod för konstverken, medan det i dag är konstnärerna. Fast villkoren för konstnären har förändrats drastiskt. Numera räcker det inte med att vara duktig i sitt yrke, du måste även vara en duktig affärsman och kunna hitta egna sponsorer för din konst.

Ungdom

Svarta Ansiktsmasker

Alice Babs

Damorkestern

ETT AXPLOCK AV CILLAS FAVORITKONST I NACKA:

Gud Fader på himmelsbågen

i Nacka Strand. Gjord efter en skiss av Carl Milles, men uppförd av hans assistent Marshall Fredericks.

Hästgruppen i Finnroda och **Sälarna** vid Telias huvudingång i Nacka Strand av Aline Magnusson.

Vindsnurrorna på Ryssberget av Johanna Hvessalo.

Flygande ängel på Nacka Strand, Pilt-Carin i Järta Sjö och **Alice Babs porträttbyst** på Restaurangholmen i Saltsjöbaden. Av Peter Linde.

Carl Eldfs skulptur **Ungdom** på Gustav De Lavals Torg.

Svarta Ansiktsmasker på en fasad i Nacka Strand. Av Hertha Hillfon.

Torsten Rehnqvists **Lilla Elefanten** **Drömmar** på Jarlaberg.

Damorkestern, Augustendalsvägen 7 Nacka Strand. Av: Olle Nyman

Men här har ju du en viktig roll?

– Ja, jag fungerar som ett relä mellan konstnären och beställaren. Oftast börjar det med att jag tittar historiskt på platsen jag ska utsmycka och utifrån det frågar mig vad det är jag vill ha och vilka material det ska vara. Därefter försöker jag hitta passande konstnärer, både etablerade och elever, som jag på så vis hjälper in på marknaden. Alla pengar jag får från beställaren går till konstnären. För att spara pengar utlyser jag aldrig några tävlingar.

Hur ser du på den offentliga konstens funktionella roll?

– Den funktionella rollen är jätteviktig, särskilt när det gäller barnen. De ska kunna leka med konsten, men den måste vara säker. Ingen får fastna eller falla från höga höjder. De bästa skulpturerna är de som

används, som till exempel Aline Magnussons "Häst med tvillingfö" i Orminge centrum, som barnen kan klättra upp på, "rida" och "mata". Det bästa betyget på bra, funktionell konst är när skulpturerna är använda och patinan på bronzen har försvunnit och den guldfärgade rena bronzen i stället skymtar fram.

Hur bra är Nacka på offentlig konst, tycker du?

– Vi står oss bra här, med stora satsningar på offentlig konst på olika håll. För egen del har jag till exempel tagit fram konsten i Jarlaberg, Nacka Centrum och här i Nacka Strand. 67 konstnärer med ca 250 konstverk har deltagit totalt. Inte minst Gud Fader på himmelsbågen, som inte bara är ett landmärke för Nacka utan för hela Stockholms inlopp. ♣